

2019 – II

HOLLANDS Maandblad

LOTTE BONDORF

MARGRIET DE KONING

THOMAS HEERMA VAN

LODEWIJK VERDUIN

HAARTEN ASSCHER

EMMA GURNS

DORIEN DE WIT

MAX NIEMATZ

HAARTEN DOORMAN

HILDA ENOL

RITTY POWELS

CO WOUDEMA

HOLLANDS Maandblad

INHOUD NO. II – 2019

eenenzestigste jaargang • nummer 864

november 2019

Opgericht in 1959 door K.L. Poll.

www.hollandsmaandblad.nl

Redactioneel – Deze maand

Maarten Doorman – Gedichten

Lotte Dondorp – Kutzomer

Lodewijk Verduin – Levenswerk

Emma Burns – Gedichten

Kitty Pouwels – De lokroep van het schuwe ei

Co Woudsma – Gedichten

Maarten Asscher – Hersensnuitingen

Max Niematz – Gedichten

Hilda Knol – Niet glimlachen

Dorien de Wit – Gedichten

Thomas Heerma van Voss – De vader van Istvan Lemke

Margriet de Koning Gans – Een patriot in de literatuur

Tekeningen Arthur Kempenaar

Auteurs in dit nummer

Colofon

Deze maand

Het is de gewoonte in dit redactioneel de ‘oude’ leescultuur, met als fakkeldragers literatuur op papier, fysieke boekwinkels en veellezers, te verdedigen tegenover nieuwe media, grootmachten als Bol.com en de slinkende gemiddelde leestijd van Nederlanders. Voortzetting van dat gebruik begint echter steeds meer te voelen als een risicoloze ondergang in het eigen gelijk.

Natuurlijk, dat gelijk is onbetwistbaar én wrang en ironisch, want de moderne mens polijst obsessief het lichaam met sup-yoga en marien fytoplankton, het mentale huishouden met visualisatiemeditatie en retraites in zwijgkloosters, terwijl de laaggeletterdheid in Nederland toeneemt en leesprestaties kwakkelen, ondanks het feit dat *juist* lezers langer en gezonder leven en meer geluk ervaren. Toch is de kans minniem dat hameren op die manke prioritering effect sorteert. Deels is herhaaldelijk donderpreken ten gunste van de ‘oude’ leescultuur te veel *tellen* en te weinig *show*. Deels betreft het prediken voor de eigen parochie, omdat niemand *Hollands Maandblad*-abonnees hoeft te overtuigen van de noodzaak van lezen: die lui lezen als beesten.

Bovendien is het naïef te denken dat cultuurpauzen dit maandblad uit een tijdschriftenbak plukken, het ademloos verslinden en zich vervolgens toeleggen op het herstellen van de ‘oude’ leescultuur. Ter illustratie, in de hoofdredactiekamer van het *NRC Handelsblad* is door een niet al te geslepen snoodaard op ooghoogte, pontificaal in het midden van het tijdschriftenrek, een exemplaar van *Hollands Maandblad* gedeponeerd. Dat nummer staat al een halfjaar stoflaag op stoflaag te stapelen.

Met het risico hoogdravend te klinken: het is wellicht verstandiger te proberen of deze pagina een ander doeleinde kan dienen dan de nood-

klok luiden. Voor zolang als het gegeven is, is dit redactioneel daarom voortaan een vrijplaats voor ‘literaire experimenten’ (over hoogdravend gesproken). Over de exacte inhoud en vorm van die proefnemingen is nog niets te vertellen. Misschien laat *Hollands Maandblad* dichters tekenen, tekenaars schrijven of essayisten hun favoriete rotondekunst in haiku’s bejubelen. In geval van creatieve kaalslag is het overigens geruststellend dat dit tijdschrift smeekt om ruimte voor meer publicaties uit de onstuitbare, kwalitatief hoogstaande kopijstroom van een poel medewerkers die met de dag aangroeit.

De redactie is realistisch. Sommige van die beoogde probeersels zullen wereldvreemd aanvoelen of doen smachten naar een traditioneel donderpreekredactioneel van apocalyptische strekking over hoe hebzuchtige bewindslieden de literatuur uithollen en zo de poorten opengooien voor de barbaren der digitalisering, enzovoort, enzovoort.

De redactie is echter ook hoopvol. Als een redactioneel nieuwe stijl succes oogst, is dat immers bewijs dat dit tijdschrift, als *grand old lady* van de ‘oude’ leescultuur, zichzelf kan blijven heruitvinden en dat is een essentiële overlevingsvaardigheid. Een dergelijke uitkomst is dermate bemoedigend dat die minstens een poging tot verandering rechtvaardigt. – D.G.

Schoen

Maarten Doorman

Een smalle schoen, eentje
vooruitwijzend al dagen
op de vloer.

De ander niet onder het bed
geschopt, in de kast niet
achtergelaten of onder
de stoel, die ene
schoen, onhandig op zoek
naar een voet die nooit wil
als die ander niet, een smalle
elegante zwarte schoen waar je
om lachen kunt maar niet omheen.

Een schoen die er niet toe doet
en er niets aan doen kan
zolang er geen redenen zijn
om niet alleen op de vloer
te liggen of te staan, en niet
als paar, een schoen op weg om
niet verder te gaan.

lees meer in het nieuwe nummer

Kutzomer

Lotte Dondorp

an mijn moeder kreeg ik twee liter bier mee en die was al op voor ik bij de brug aankwam. Ik slingerde van links naar rechts over het fietspad, een spoor van samengeknepen blikjes achter me aan. Het was een kutzomer. Grijsze huizen, rondvaartboten in de grijze rivier, zo was het eigenlijk ieder jaar. Alleen maar jongens op de camping, ieder jaar dezelfde jongens: Jimmy, Max, mijn broer Boris en ik. Ze stonden onder de brug te wachten en Boris duwde me van mijn fiets voordat ik af kon stappen, trapte tegen mijn slappe, dronken lijf. ‘Die idioot heeft alles opgedronken.’

‘Laat hem met rust,’ zei Max en hij trok me van de grond.

Een dun matras op gestapelde pallets, Boris en ik naast elkaar, en pa en ma achter het doek dat pa in het midden van de tent naar beneden had opgehangen. Iedereen wist hoe hard mijn moeder snurkte, daarom stonden er geen tenten naast de onze. We hadden ons eigen territorium: barbecue, frietpan en tv in de voortent; net alsof we thuis waren, alleen kon je hier ’s nachts in de rivier pissen, met je voeten in het natte gras staan en luisteren naar vogels die voor zichzelf bedacht hadden dat het allang ochtend was. Alles was week en waterig, het lauwe bier, de regen die lusteloos van de tenten gleeed. Tafeltennissen, stenen in het water gooien. Als het droog was ging ik in het gras liggen om te luisteren naar de dreunende beat uit de gettoblaster die de wormen uit de grond moest jagen, handen plat op de groene sprietten, wachtend tot de lucht naar beneden zakte.

‘Ik haat dit water,’ zei Max.

‘Dat is geen water,’ zei Jimmy, ‘dat is de Moezel.’

‘Dan haat ik de Moezel,’ zei Max. Hij haalde een hand door zijn zwarte haren. Maar al te goed wist hij dat hij de haren had van een film-

ster, maar wat deed het ertoe, er waren toch geen meisjes op de camping. 'Ik haat dat uitkijkplateau aan de overkant,' zei ik. Boris liep de brug op en keek naar de overkant, waar de Duitse vlag op een rotspunt in de lucht wapperde.

We liepen terug naar de camping, fietsen aan de hand. Ik hing over mijn stuur als een idioot en voorkwam met moeite dat het voorwiel begon te zwabberen, maar Max zei daar niets van. Als Boris even weg was moest je zo min mogelijk kutopmerkingen maken, gewoon luisteren naar het klotsen van de rivier, gewoon elkaar met rust laten. Maar we hoorden hem er alweer aan komen, zijn voeten schrapend over het asfalt.

Jimmy werd elke zomer dikker. Hij droeg het shirt dat ik vorig jaar in de vuilnisbak had gegooid omdat ik het zat was, een wit t-shirt met een in zwarte lijnen getekende zeemeermin erop. Nu leek het alsof de zeemeermin vetrollen had. Jimmy heette James en droeg roze polo's waar we hem om uitlachten. Hij sliep niet op de camping, maar in een van de villa's aan de rivier. Dus we lieten hem de munten kopen voor in het tafelvoetbalspel in het buurthuis en van Jimmy's geld speelden we op de fruitmachine. Maar als we wonnen verdeelden we de winst. 'We hebben het samen eerlijk bij elkaar gespeeld, hè Jimmy,' zei Boris. 'Zonder ons had je dat nooit gekund.'

lees meer in het nieuwe nummer

Levenswerk

Over Thérèse Cornips en Op zoek naar de verloren tijd

Lodewijk Verduin

Per toeval liepen we de mooiste winkel van de wereld binnen. Hoewel het interieur eerder toebehoorde aan een kasteel dan aan een warenhuis, was mijn eerste, naïeve associatie die van een tempel: verspreid door de voorkamer stonden geribbelde stenen zuilen, die soms langs de muren naar het plafond reikten, de ramen werden omtrokken door versierde bogen. De invulling van de ruimte deed deze vergelijking enkele momenten later doorevoluteren. Vrijwel alles onder het gewelf werd overwoerd door planten van alle mogelijke afmetingen en kleurschakeringen. Tussen de intense rozen en bijna scandalieuze paradijsbloemen stonden palmen en fruitplanten, de leegtes daartussen werden opgevuld door struiken en klimop. We waren in een wilde tuin beland, een beeldschone rimboe, waar de mens simpelweg omheen had gebouwd; uit ontzag was de pracht omsloten zonder die te storen of te schaden.

Achter de toonbank, net niet verborgen tussen enkele varens, stond een jonge vrouw. Ze was subtiel gekleed, geheel in perfect op elkaar aansluitende donkergekleurde kledingstukken. Lang gitzwart haar rustte op haar linkerschouder. Nog vervuld van fascinatie en verbazing, en beiden geïntimideerd door de sterke menselijke aanwezigheid in deze serene wildernis, plakten we de weinige snippers Frans die we tot onze beschikking hadden aaneen om een boeket van haar te kopen, dat ze geduldig in een papier wikkelde. De bloemen waren bolrond en dieprood, in het midden broeide een tropisch geel. De naam van de soort waren we al vergeten voordat we glimlachend, kinderlijk enthousiast, de winkel verlieten. Wandelend naar de metro, verbaasd over onze stomiteit, waren we genoodzaakt een beroep te doen op het internet: om de beurt

probeerden we een klankcombinatie in een poging de uitspraak van de winkelbediende na te bootsen, die we via een iPhone aan een plantsoort wilden koppelen.

‘Ruclones?’

‘Nee, dat is niets.’

‘Clomelle dan?’

‘Geen resultaten.’

‘Misschien Oncleurs?’

Het bleken ranonkels te zijn.

Het begon te miezeren toen we de poorten van Père-Lachaise in zicht kregen. Met de lucht kleurden de keien en grafzerken een tint donkerder. Haastig gingen we een eerste bocht om en begonnen te klimmen. Een bescheiden afdak bij de urnenmuur deed dienst als schuilplaats. Voor het eerst namen we de afmetingen van dit dodendorp in ons op. Niet veel later liepen we het rondje, langs Wilde, Apollinaire, Chopin, Balzac. We stopten bij het graf van Gertrude Stein en Alice B. Toklas, waar we een bloem in het grindperk legden.

Het laatste graf dat we bezochten was van Marcel Proust. De steen oogde merkwaardig hedendaags, of in ieder geval niet ouderwets. Laag, leeg en schoongespoeld door de regen – hij glom als bakeliet. Zwijgzaam, plotseling ernstig stonden we voor de vergulde inscriptie van zijn naam. Na enkele minuten plaatste ik de ranonkels met onvaste handen op het vrijwel aderloze zwarte marmer. We zagen hoe de bloemen zich wentelden in de wind.

Gearmd liepen we richting de uitgang. Toen we ons omdraaiden, nog maar een paar passen van het graf verwijderd, zagen we hoe de regen donkere plekken in het verfrommelde papier drukte.

lees meer in het nieuwe nummer

Niet glimlachen

Hilda Knol

‘Women are obliged to wear a headscarf,’ zei ik tegen Anne. Ik wees naar een bordje dat voor in het vliegtuig hing.

‘Ja schat, morgen als we landen,’ antwoordde ze gapend, terwijl ze haar hoofd tegen mijn schouder legde. Ik besloot ook te gaan slapen, maar voelde eerst nog even aan mijn baard en in mijn kruis. Alles zat goed op zijn plaats. Vlak voordat ik in slaap viel hoorde ik nog flarden van de uitleg van de stewardess over de noodlanding. Tijdens de vlucht droomde ik over een neerstortend vliegtuig.

De politieagent had een stoppelbaard en donkere ogen met grote pupillen. Hij snauwde iets in het Farsi tegen onze taxichauffeur en maakte een ongeduldige beweging met zijn hand. De chauffeur draaide het raampje open. De agent bukte voorover en keek naar ons op de achterbank. Ik rook een mengeling van uitlaatgassen en zweet.

‘Passports, please,’ vertaalde de taxichauffeur.

Ik reikte de agent de reisdocumenten aan. Die van Anne gaf hij meteen aan haar terug. Ze pakte hem aan met neergeslagen blik. De ogen van de agent gingen een paar keer op en neer van het paspoort van mijn broer naar mijn gezicht. Ik bleef hem strak aankijken. Vervolgens deed hij een stap achteruit en wierp zijn hoofd naar links.

Ik maakte de knoop van mijn stropdas rond mijn nek wat losser. De chauffeur keek in zijn achteruitkijkspiegel en deed zijn autogordel af. ‘Married?’

‘Yes sir,’ antwoordde ik.

‘Follow him.’ Een jongen van een jaar of zestien droeg onze koffers en ging ons voor naar de lift. Voor onze kamer drukte ik hem een biljet van duizend rial in zijn handen. De deur liet ik met een bons dichtvallen. Ik

pakte Anne bij haar middel vast, wierp haar op het bed en zoende haar hartstochtelijk.

‘Wacht,’ zei ze, terwijl ze mij van zich af duwde en naar de deur liep. Met twee slagen draaide ze de deur op slot en alsof ze niet kon wachten, rende zij terug maar het bed, rolde mij op mijn rug en knoopte mijn overhemd open. Voorzichtig haalde ze de veiligheidsspelden uit de strakke witte doek, die ik om mijn borsten droeg.

Niet glimlachen, wijdbeens zitten, veel over jezelf praten. Maar vooral: niet glimlachen, mannen glimlachen nooit! Ik herinnerde me de tips van de cursusleidster nog goed, maar twijfelde of ik ze hier in Iran ook kon gebruiken. De kledingadviezen wellicht wel. We hesen ons in mannenpakken en voorzagen elkaar van opplakbare snorren en baarden. Met een bezoek aan een Amsterdams café sloten we de eendaagse opleiding Dragking af. Ik bood een mooie blonde vrouw een drankje aan. Ze glimlachte en vroeg me aan het eind van de avond of ik met haar mee naar huis ging. Thuis zei Anne dat ik was geslaagd voor het mannenexamen.

lees meer in het nieuwe nummer

Dorien de Wit

op het vliegveld
leggen mensen hun hoofd op tafel
ik denk aan eenden die met hun kop onder het kroos duiken
daar zolang blijven zonder adem

vastgegespt verdwijnen we uit zicht
ik wil dezelfde blijven maar op kilometers hoogte
veranderen we in een stip
heeft iemand de stop uit mijn hoofd getrokken

de eerste nacht zie ik vanaf het balkon lichtjes schitteren
bewegend in een ritme, een heuvel die ademt
de buik van mijn kat

overdag laat ik mijn nieuwe uitzicht slijten
door er vaak met mijn ogen overheen te gaan
het liefst sla ik de nachten over

op een matras met kuilen
voel ik de afdruk van een vreemde
die in mij een bocht vormt

heimwee is een handdoek in de vorm van een zwaan

lees meer in het nieuwe nummer

De vader van Istvan Lemke

Thomas Heerma van Voss

De vader van Istvan Lemke beschouwde gekte als een keuze. Meer dan eens liet hij zich dat ontvallen, als hij 's ochtends teatraal hoofdschuddend de krant las, als hij 's avonds na een draaidag voor de televisie neerplofte terwijl een presentatrice berichtte over een schietpartij ergens ver weg, of als een journalist hem vroeg hoe het toch kon dat hij in al die actiefilms personages speelde die zich door en door *juist* gedroegen. Zijn vaste antwoord: mensen handelen goed als ze goed willen handelen. Iemand ontspoot alleen omdat hij het zichzelf toestaat te ontsporen.

Als het aan de vader van Istvan Lemke lag, speelde hij tot in het bejaardentehuis hetzelfde soort rollen. Sommige collega's met wie hij jarenlang had gewerkt, aasden vanaf hun vijftigste ineens op acteerwerk dat ze 'meer inhoudelijk' noemden of, nog erger, een 'creatieve uitdaging', ze ruilden actiefilms in voor producties over weemoedige docenten of brave huisvaders. Die overstappen voelden voor de vader van Istvan Lemke als verraad: blijkbaar vonden ze de films die ze met hem hadden gemaakt niet toereikend, in elk geval niet voor een volwaardige carrière.

De vader van Istvan Lemke had altijd van zichzelf geweten dat hij geen groots acteur was. Hij moest het hebben van inzet en snelheid, en hij verlangde ook niets meer van zichzelf dan dat: met deze eigenschappen diende hij dankbaar het bescheiden actiesegment van de bescheiden filmindustrie in de Benelux. Helaas hoefde de filmindustrie op den duur niet meer zo nodig door de vader van Istvan Lemke gediend te worden.

Eerst namen de verzoeken af, nadat hij de hoofdrollen had gespeeld in een aaneenschakeling van geflopte of in de pers gekraakte projecten, met titels als *Hier ben ik* en *Doorgesnoven III*. En hoe vaak hij zijn agente

daarna ook te kennen gaf dat hij gerust genoeg nam met minder gage, dat hij het echt nog in zich had om stevige actiehelden te spelen die anderhalf uur lang een race tegen de klok voerden – producenten en regisseurs lieten hem steeds makkelijker links liggen. Er waren jongere, populairdere alternatieven voorhanden. Goedkope en gesperde acteurs die uit het niets verschenen en weigerden te wijken. Extra vervelend was het dat de pers, die op dat moment al helemaal geen belangstelling meer had voor de vader van Istvan Lemke, wel besloot de tragedie rondom de moeder van Istvan Lemke breed uit te meten. Haar noodlottige skivakantie met vriendinnen. Het genegeerde lawinegevaar. De gruwelijke samenloop van omstandigheden die het leven uit haar beukte.

Zestien was Istvan Lemke toen het gebeurde en nu hij terugdenkt aan de dood van zijn moeder, verbaast het hem hoe ongeschonden hij die tijd heeft doorstaan. Op een vreemde, wrange manier genoot hij zelfs wel van de aandacht van klasgenoten. Er gebeurde tenminste iets schokkends en spannends, dat was voor het eerst in zijn voortkabbelende bestaan – eindelijk actie. Daarna werd het onvermijdelijk stiller in huis. Soms miste Istvan zijn moeder ontzettend, maar verder veranderde er niets fundamenteels aan zijn leven, behalve dat de vader van Istvan prompt vaker thuis was en ineens degene werd die Istvan 's ochtends wekte met thee, en 's avonds onwennig aardappelschotels en entrecote klaarmaakte.

lees meer in het nieuwe nummer

Auteurs in dit nummer

MAARTEN ASSCHER (1957) – Debuteerde in 1992 met de essayistische verhalenbundel *Dodeneiland*. Nadien verschenen boeken in diverse genres en het proefschrift *Het uur der waarheid* (2015) over gevangenschap en literatuur. In februari 2020 verschijnt zijn autobiografische roman *Een huis in Engeland. Roman van een kleinzoon*.

EMMA BURNS (1980) – Publiceerde o.m. in *Hollands Maandblad*, *Revisor* en *Tirade*. Ontving in 2011 de Hollands Maandblad Schrijversbeurs (*poëzie*) en in 2014 de Hollands Maandblad Aanmoedigingsbeurs (*proza*). Won diverse prijzen op poetryslams. In 2019 verschijnt haar debuutbundel bij Uitgeverij Liverse.

LOTTE DONDORP (1987) – Publiceerde op *Revisor.nl* en in *Tirade*. Studeerde in 2019 af aan de Schrijversvakschool.

MAARTEN DOORMAN (1957) – Filosoof, dichter, essayist. Recentste boeken zijn de poëziebundel *Je kunt bellen* (2013), het boek *De navel van Daphne. Over kunst en engagement* (2016) en de bundel *Dichtbij en ver weg. Opstellen over kunst, filosofie en literatuur* (2018). – www.maarten-doorman.nl.

THOMAS HEERMA VAN VOSS (1990) – Publiceerde twee romans, een verhalenbundel en in 2017 een essaybundel getiteld *Plaatsvervangers*. Voorjaar 2020 verschijnt een nieuwe roman.

ARTHUR KEMPENAAR (1952) – Schilder, illustrator, beeldhouwer, gedurende dertig jaar docent beeldende kunst aan de Gerrit Rietveld Academie. Tekeningen in *Hollands Maandblad* werden gekozen uit een serie van honderd getiteld ‘The Damned’. – www.arthurkempenaar.nl.

HILDA KNOL (1964) – Freelanceverslaggever voor uitgevers van regionale kranten in Noordoost-Nederland. Debuteerde bij Uitgeverij Sens in 2019 met *Het geheim van de Beulaker en andere korte verhalen*.

MARGRIET DE KONING GANS (1942) – Studeerde Nederlands en algemene literatuurwetenschap te Leiden. Onder meer werkzaam als redactrice. Ontving de Hollands Maandblad Schrijversbeurs 2006 (*essayistiek*) voor haar eerdere publicaties in *Hollands Maandblad*.

MAX NIEMATZ (1942) – Schrijver en dichter. Publiceerde o.m. de poëziebundel *Zielsvrienden* (1991) en de romans *Op de leegte* (1999) en *Het wachtlokaal* (2009). In 2012 verscheen de roman *In de schaduw van toekomstige rampen*.

KITTY POWWELS (1964) – Schrijver. Vertaalt daarnaast literaire werken uit het Portugees en Engels. Won de Hollands Maandblad Aanmoedigingsbeurs 2014/2015 (*proza*).

LODEWIJK VERDUIN (1994) – Essayist en Neerlandicus. Publiceerde o.a. in *De Groene Amsterdammer*, *Tirade* en *De Gids*.

DORIEN DE WIT (1980) – Tekent, schrijft, maakt korte films en ontwerpt (audio)wandelingen. Exposeert regelmatig in binnen- en buitenland. Won de Turing Gedichtenwedstrijd 2016 en de Hollands Maandblad Beurs (*poëzie*) in 2019.

CO WOUDSMA (1960) – Debuteerde in 1997 met de dichtbundel *View-master*. Met filosoof Klaas Rozemond en tekenaar Jet Nijkamp maakte hij *Filosofie voor de zwijnen* (2004) en *Het aardse leven* (2009). In 2015 publiceerde hij zijn derde dichtbundel, *Hoogste zomer*.

HOLLANDS Maandblad

Redactie: David Garvelink

Redactieraad: Gerard van Emmerik, Beatrijs Ritsema en Mark Boog

Vormgeving: Steven Boland

Copyright: Auteursrecht voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door subsidie van het Nederlands Literair Productie- en Vertalingfonds, thans Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Redactiesecretariaat: Hollands Maandblad • Postbus 59.752 • 1040 LG Amsterdam •
Tél. 020-6175955 • info@hollandsmaandblad.nl (niet voor kopij)

Bij ongevraagde bijdragen postzegels voor antwoord bijsluiten

Uitgever: Stichting Hollands Maandblad, p/a Bilderdijkkade 63-b • 1053 VJ Amsterdam

Abonnementen: 12 nummers per kalenderjaar, prijs per jaargang € 84,50 •

Proefabonnement (3 nummers) € 24,50 Abonnementen die niet één maand voor afloop van de abonnementsperiode zijn opgezegd, worden automatisch verlengd

Opgave: S.P. Abonneservice • Postbus 105 • 2400 AC Alphen aan den Rijn.

Telefoon tijdens werkdagen van 9.00-17.00 uur: 0172-476085.

Een acceptgiro voor betaling volgt

Losse nummers: € 7,50 • dubbelnummers € 9,90 • Verkrijgbaar bij de boekhandel of door bestelling via www.hollandsmaandblad.nl dan wel per mail: HollandsMaandblad@spabonneservice.nl